

Verbálny prejav nenávisti a trestný čin páchaný z nenávisti proti homosexuálnym ženám a mužom, bisexuálom a transsexuálom

Ľudská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí byť rešpektovaná a ochraňovaná.

Každý má právo na rešpektovanie telesnej a duševnej integrity.

Charta základných práv EÚ (článok 1 a článok 3 ods. 1)

„Verbálny prejav nenávisti“ sa vzťahuje na podnecovanie a povzbudzovanie nenávisti, diskriminácie a nepriateľstva proti nejakej osobe, ktoré sú motivované predsudkami voči tejto osobe pre konkrétnu charakteristiku, napríklad jej sexuálnu orientáciu alebo rodovú identitu.

„Trestný čin páchaný z nenávisti“ sa vzťahuje na fyzický alebo verbálny útok na osobu, ktorý je motivovaný predsudkami proti tejto osobe pre konkrétnu charakteristiku, napríklad jej sexuálnu orientáciu alebo rodovú identitu.

„Homofóbia“ je iracionálny strach pred nejakou osobou, pretože táto osoba je lesbička, homosexuál alebo bisexuál.

„Transfóbia“ je iracionálny strach pred nejakou osobou, nakoľko sa táto osoba správa ako osoba odlišného pohlavia od pohlavia, ktoré jej bolo priradené pri narodení, napr. prostredníctvom hormonálnej liečby, chirurgického zákroku, odevu alebo kozmetiky.

Strach a zastrašovanie vyplývajúce z trestného činu páchaného z nenávisti a verbálneho prejavu nenávisti bráni homosexuálnym mužom a ženám, bisexuálom a transsexuálom (osobám LGBT), aby sa plne zúčastňovali na spoločenskom živote. Rozsah verbálneho prejavu nenávisti a trestného činu páchaného z nenávisti nie je jasný, pretože väčšina členských štátov nezhrmažďuje údaje o tejto otázke. Niektoré prieskumy však ukazujú, že v niektorých členských štátoch až 50 % homosexuálnych žien a mužov, bisexuálov a transsexuálov sú obeťami verbálneho prejavu nenávisti alebo trestného činu páchaného z nenávisti. Pretože pre EÚ neexistuje jednotné pravidlo, členské štáty prijali odlišné prístupy k verbálnemu prejavu nenávisti a trestnému činu páchanému z nenávisti.

Prieskumy udávajú, že verbálny prejav nenávisti a trestný čin páchaný z nenávisti často zostávajú neoznamené. Častočne je to spôsobené tým, že obeť sa cíti neprijímne pri odhaľovaní svojej sexuality pred orgánom činným v trestnom konaní. Niektoré členské štáty zaviedli tzv. oznamovanie tretej strane, čo umožňuje, aby trestné činy boli oznamované na inom mieste, ako je policajná stanica a iným osobám, ako sú policajní dôstojníci.

Kriminalizácia verbálneho prejavu nenávisti

V dvanástich členských štátoch (Belgicko, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Nemecko, Portugalsko, Rumunsko, Španielsko a Švédsko) a Severné Írsko v Spojenom kráľovstve je vyvolávanie nenávisti, násilia alebo diskriminácie na základe sexuálnej orientácie trestným činom.

V štyroch členských štátoch (Bulharsko, Malta, Rakúsko a Taliansko) sa verbálny prejav nenávisti kriminalizuje v súvislosti so špecifickými skupinami a homosexuálne ženy, homosexuálni muži, bisexuáli a transsexuáli nie sú medzi nimi. To sťažuje uplatnenie právnych predpisov na prípady homofóbie.

V ostatných členských štátoch nie je verbálny prejav nenávisti proti homosexuálnym ženám a mužom, bisexuálom a transsexuálom osobitne definovaný ako trestný čin, ale zákon je formulovaný všeobecným spôsobom a môže sa použiť na ich ochranu.

Trestný čin páchaný z nenávisti

Všetky členské štáty v súčasnosti kriminalizujú fyzické útoky. Vo väčšine členských štátov sa môže trest za tieto trestné činy zvýšiť, ak sú motivované predsudkami, napríklad proti rase a náboženstvu nejakej osoby (známy ako „príťažujúci faktor“). Avšak právne predpisy EÚ nepožadujú od členských štátov, aby používali homofóbiu alebo transfóbiu ako „príťažujúci faktor“ pre trestné činy.

V 10 členských štátoch (Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Švédsko) sú homofóbia a transfóbia príťažujúcim faktorom, hoci niektoré členské štáty ho obmedzujú na osobitné trestné činy.

V 15 členských štátoch (Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Nemecko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko), homofóbia a transfóbia nie sú výslovne definované ako príťažujúci faktor. No v šiestich z nich (Česká republika, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Rakúsko a Slovensko) je v zákone prijatý všeobecný pojem trestného činu páchaného z nenávisti, a tak je možné, že homofóbia a transfóbia sa môžu vziať do úvahy ako príťažujúce faktory.

PRÁVO NA ROVNAKÚ OCHRANU

Dňa 28. novembra 2008 EÚ prijala rámcové rozhodnutie, ktoré sa týka verbálneho prejavu nenávisti a trestného činu páchaného z nenávisti motivovaného rasizmom a xenofóbiou (Ú. v. EÚ L 328/2008). Je potrebné, aby EÚ zväžila prijatie podobného právneho predpisu na zahrnutie homofóbneho a transfóbneho verbálneho prejavu nenávisti a trestného činu páchaného z nenávisti, aby homosexuálni muži a ženy, bisexuáli a transsexuáli mohli byť chránení vo všetkých členských štátoch.

Tento leták je založený na správe *Homofóbia a diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie a rodovej identity v členských štátoch EÚ – časť I Právna analýza*, ktorá bola uverejnená Agentúrou Európskej únie pre základné práva (FRA) v júni 2008 a správe *Homofóbia a diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie a rodovej identity v členských štátoch EÚ – časť 2 Sociálna situácia*, ktorá bola uverejnená v marci 2009.

Celá správa je k dispozícii na: <http://fra.europa.eu>

Všetky publikácie Agentúry Európskej únie pre základné práva si možno objednať zdarma prostredníctvom internetovej stránky agentúry.

Odmietnutie zodpovednosti:

V prípade otázok týkajúcich sa tohto prekladu si preštudujte anglickú verziu, ktorá je pôvodnou a oficiálnou verziou tohto dokumentu.